

Eemshaven vestigings- plaats voor eko-tuinbouw?

Carla Alma

• De Nederlandse glastuinbouw is een sterk geïndustrialiseerde tak van agrarische bedrijvigheid, zo stelde een RABO-topman onlangs. Bovendien is de tuinbouw de sterkste export-sektor van Nederland. Zijn dit de redenen waarom de RABO-bank meedoet in een projectgroep rond de gemeente Eemsmond die een grootschalig tuinbouw-komplex wil realiseren in het gebied tussen Oosteinde en Oudeschip, nabij de Eemshaven?

Ook de EPON is bij deze projectgroep betrokken, want de basis voor de plannen zal de vrijkomende restwarmte (koelwater) van de nieuw te bouwen elektriciteitscentrale in de Eemshaven zijn. Voorts zijn de EGD, de Grontmij en de bloemenveiling Eelde in de voorbereidingsgroep opgenomen. De Nederlandse glastuinbouw is echter ook een sterk vervuulende bedrijvigheid en de gemeente heeft niet een milieukundige invalshoek bij de planning betrokken. Bij het wereldkundig maken van de plannen in 1991 is dat in een duidelijk commentaar van de Milieufederatie Groningen en de Werkgroep Eemsmond gesteld. Deze laatste heeft vervolgens een alternatief plan, gebaseerd op ecologische tuinbouw uitgewerkt.

Een gezond alternatief

Op 1 juni j.l. verscheen het rapport 'Biologische glastuinbouw; een gezond alternatief,' een uitgave van de Werkgroep Eemsmond en het Fonds Werk aan de Wadden van de Waddenvereniging. Het rapport werd aangeboden aan burgemeester Smidt van de gemeente Eemsmond en directeur Matthijssse van de groenteveiling Groningen.

Het uitbrengen van dit rapport is een logisch vervolg worden van eerder ondernomen activiteiten van de Waddenvereniging in het Groningse deel van het waddengebied:

• In 1991 verscheen een rapport van de Werkgroep Eemsmond over bestrijdingsmiddelengebruik in Groningen en het afvoeren hiervan naar de Waddenzee (bijna 5 ton/jaar). Een duidelijk signaal naar de land- en tuinbouw en de politiek om het gebruik van bestrijdingsmiddelen te beëindigen.

Burgemeester Smidt heeft het rapport over de glastuinbouw ontvangen van Carla Alma

G. van Veen

• De ontwikkelingen rond de bouw van de nieuwe grootschalige Eemscentrale werd kritisch gevolgd, want één van de bottlenecks vormt de koelwaterlozing (3,5 miljoen m³ warm water per dag op de Waddenzee).

• Het Fonds Werk aan de Wadden steunt al 12 jaar de ecologische tuinders in Noord-Groningen.

Hoofdlijnen van het alternatieve plan

Het rapport gaat allereerst in op de kanttekeningen die milieuorganisaties hebben geplaatst bij de veel te grote uitbreiding van de EPON-centrale. Zie Noorderbreedte themanummer 'Gas en Licht' van mei j.l. Nu de plannen van de EPON toch doorgaan, is het een goede zaak dat het koelwater nuttig wordt gebruikt. Een plan voor 100-200 ha glastuinbouw is daarvoor een nuttige bestemming, hoewel hierbij opgemerkt moet worden dat een dergelijk plan ook al op basis van de bestaande EPON-centrale kan worden uitgevoerd.

De vorig jaar gepresenteerde plannen zijn echter gestoeld op de konventionele tuinbouw en daaraan zitten milieuhygiënische haken en ogen. In het rapport is aangegeven waarom deze vorm van

tuinbouw niet past binnen de randvoorwaarden vanuit het waddenbeleid. In dit plan worden de mogelijkheden geschetst voor een ombuging naar een biologische vorm van tuinbouw.

Bestrijdingsmiddelen

In de Derde Nota Waterhuishouding staat: *'De grootste bedreiging voor de waterhuishoudkundige systemen en de gebruikers daarvan vormen de organische mikroverontreinigingen. Vele hiervan zijn extreem schadelijk door hun hoge giftigheid: verspreiding vanuit vaak onbekende bronnen door het gehele milieu en de opeenhoping in de voedselketen vormen een sluipend proces, waarvan de effecten op de lange termijn niet zijn te overzien. Van deze mikroverontreinigingen vormen de bestrijdingsmiddelen een belangrijke groep.'*

Intensieve glastuin-

bouw met gebruik van chemische bestrijdingsmiddelen aan de rand van de Waddenzee is daarom geen goede zaak. In het Westland is deze problematiek inmiddels overduidelijk merkbaar geworden: dode, zwarte sloten en zelfs een (te) hoge concentratie bestrijdingsmiddelen in het regenwater. Aktueel in dit verband is het onlangs door de Raad van State uitgesproken gebod dat elke tuinder nu een WVO-vergunning voor lozing van zijn bedrijfsafvalwater nodig heeft.

Andere bezwaren

Ook het hoge energiegebruik in de reguliere glastuinbouw (goedkoop gas voor tuinders), het gebruik van kunstmest en de niet-grondgebonden teelt van gewassen op bv. steenwol is een slechte zaak. Daarnaast kent de gewone glastuinbouw het systeem van dag- en nachtverlichting om de gewassen zo snel mogelijk te laten

groeien. Hierover zijn onlangs processen gevoerd met als resultaat dat het licht uit moet. Al deze maatregelen en een toenemend bewustzijn bij de konsument m.b.t. gezond en smaakvol voedsel, kan sommige kwekers in West-Nederland doen besluiten elders opnieuw te beginnen. Een verhuizing naar het Noorden ligt dan voor de hand.

Gunstige vestigingsfactoren

Noord-Groningen is aantrekkelijk als vestigingsplaats voor tuinders om de volgende redenen: voldoende ruimte, schone grond en schone lucht, lage aanwezigheid van ziekten en plagen, goede lichtintensiteit, goede arbeidskwaliteit, een exporthaven in de buurt en last-but-not-least een van oudsher aanwezige tuinbouwexpertise.

Met dergelijke kwaliteiten in huis moet men niet vervallen in de fouten die elders zijn gemaakt en die daar dode sloten en een vervuilde omgeving hebben opgeleverd. In het rapport wordt dan ook voorge-

steld bij de Eemshaven een glastuinbouwcomplex op biologische basis uit te voeren met gebruikmaking van deze kwaliteiten én het inzetten van koelwater van de EPON-centrale.

Goede kansen

Koncentratie van biologische land- en tuinbouw is van groot belang om de kennis over en het verdere onderzoek naar deze wijze van productie en de regeling van de afzet van de produktie te bundelen. Noord-Groningen is een uitstekende lokatie voor de ontwikkeling van zo'n concentratiegebied, er zijn inmiddels 12 biologische tuinders gevestigd (waarvan 2/3 deel van de totale produktie is opgezet met steun van het Fonds Werk aan de Wadden). Een stimulering van een verdere ontwikkeling van een dergelijke gezonde en milieuvriendelijke vorm van tuinbouw heeft, zeker aan de rand van een natuurgebied als de Waddenzee, goede kansen.

Reakties

Burgemeester Smidt stelde *'als we met minder bestrijdingsmiddelen toekunnen, is dat pure winst'*. Hij is bereid het rapport van de Waddenvereniging mee te nemen in de verdere planvorming van het glastuinbouwprojekt. Maar hij wilde niet zover gaan dat hij de reguliere tuinbouw gaat verbieden. Directeur Matthijsse van de groenteveiling Groningen was heel blij met het plan, omdat men vanuit die veiling de afzet van biologisch geteelde groenten voor de drie noordelijke provincies wil gaan bundelen. Eten we binnenkort tomaten van de EPON?

Het rapport 'Biologische glastuinbouw: een gezond alternatief' (voor een gezonde en milieubewuste ontwikkeling van Noord-Groningen), is te bestellen door overmaking van f 15,- (inkl. porto) op gironummer 3800529 t.n.v. Werkgroep Eemsmund, Groningen, o.v.v. glastuinbouwrapport.

